

duševno in telesno nezdrave ali vsaj lene, uničuje energiji plodonosne kalí, a na njih mesto stavi površno govoričenje in razne sofizme, s katerimi se nekako obožava — svoja lenost. Ta pesimizem je brez dvojbe poguben, in jaz mislim, da ga nima noben národ, ako ni samega sebe obsodil na — smrt. Nima ga niti slovenski, ker ni len in ga prešinja ter greje blagi duh vere. Pa tudi Dolnikov pesimizem je takšen, da gine brez sledú, ko življenje meče na dnevni red žive svoje interese ter razganja filistersko meglo, ki v navadnem življenji okrožuje Dolnika. Tedaj se gubi tudi hipnotizem in pravo je takó. Ne dá se sicer tajiti, da je hipnoza že predmet strogih znanstvenih poskušanj in da ima neke pojave, katerih si znanost ne more še dobro pojasniti: vender je škoda očitna in dokazana, ako hipnoza ljudi uspavlja v neproduktiven misticizem ter jim kvari živce.

Devinov optimizem pa je podoben svežemu gorskemu zraku in blagi solnčni toplini: vse okoli bujno raste in cvete, veselo raste in cvete človek in v njem najplemenitejše težnje prave človečnosti, katera je polna vere in energije pa se ne bojí življenja, ne boji se borbe, ampak uživa največje, najslajše radosti v borbi za dobro v obče in za srečo svojega národa še posebe. To je praktičen idealizem, ki vé, za čim teží, zna si najti potrebnih sredstev, zna si odstraniti ovire, katere mu stavljajo na pot človeška kratkovidnost ali pa zloba in sebičnost. Borí se z ljudmi, katerim smo mi čeda ovác, katero je dragi Bog ustvaril samó zato, da jih pastirji strižejo, volki pa jedó. On dobro vé, kakó rad séda človek človeku na vrat ter mu gospoduje, ne po zaslugi, ampak ker je prebrisanejši in brezvestnejši, pa se zna dobro prikrivati z raznimi capami »decoruma«, izza katerih se lepó mirno smeje lokavo lice — igralčevó. Ta idealizem vse to dobro vé, pa vé tudi to, da je licemerec od nekda bil in je gorji od javnega sovražnika in se brez strahú borí ž njim, ker je prepričan, da iz te borbe klije najlepše, najdragocenejše, najstalnejše cvetje človeškega uma in srca. —

Dr. Fr. Celestin.

V.

O zvláštnostech češtiny ve starých rukopisech moravských. Příspěvek k dějinám jazyka českého. Sepsal Josef Jireček. V Praze 1888, 4°, 84. Sep. odt. iz Rozpr. k. čes. společ. nauk VII, 2.

Pokojni g. J. Jireček, kateri se je nad dvajset let neumorno in vsestransko pečal s preiskavanjem starejše češ. literature in staročeškega jezika in kateri si je s svojimi lepimi zgodovinsko-literarnimi razpravami nedvojbeno — kajti to mora priznavati vsak objektiven opazovalec — pridobil velike zasluge, ker so one

v nekaterih stvareh uglasile pot poznejšim preiskavanjem, izdal je kratko pred smrtjo svojo zgoraj omenjeno razpravo. Kakor kaže že naslov, razpravlja v nji pisatelj o vplivu in sledih moravskega narečja v staročeških spomenikih, in teh ni malo, ker je češka literatura bila v XIV.—XV. stol. najbogatejša med vsemi slovanskimi. Pri takó ogromnem materialu in velikem številu spomenikov, četudi večinoma samó fragmentaričnih, je gotovo težko delo, najti in zasledovati dialektične pojave. To je tudi prvo delo te vrste in v tem oziru je gotovo znanost g pisatelju hvaležna, da se je lotil tudi tega vprašanja, če se morda tudi ne bodo mogli sprejeti vsi rezultati njegovi. Nikoli pri tem ni smeti pozabljati, da je takšno delo jako odvisno od potrebnih osnovnih preiskavanj, na katera se mora opirati vsaka taka razprava, v prvi vrsti sploh od našega sedanjega znanja staročeškega jezika.

Vprašati se moramo tedaj najprej, v kaki meri so izpolnjeni ti potrebni pogoji, od katerih je odvisno takšno preiskovanje? Res je sicer, da je poznavanje staročeškega jezika v zadnjih desetih letih silno napredovalo — mi tudi dobro vemo, kateremu móžu gre za to hvala — da se niso samó staročeški spomeniki pridno, in kar je prvo, tudi kritično izdaval, nego da zdaj v resnici poznavamo staročeščino razven leksikalne strani, že dovolj dobro, toda tudi reči smemo, da so dialektične studije v mnogem zeló zastale. Razven lepe knjige Bartoševe (*Dialekt. mor.*), Šemberovih *Základ.*, nekaj kratkih razprav v ČČM. in List. filologick. in Kostmíchove studije v Sborníku vědeck. nimamo na tem polji skoraj ničesar. In baš od sedanjega stanja dialektičnih studij in od poznavanja raznih čeških narečij je popolnoma odvisna vsaka razprava, katera hoče govoriti o dialekt. sledih v staročeških spomenikih. Če ni naše znanje o čeških narečjih in njenih posebnostih dovolj popolno, torej tudi omenjene vrste razprava ne more soditi o vseh pojavih s popolno gotovostjo in ji manjka zanesljive podlage. Mi sicer vemo, da Jireček dobro pozna češka narečja, saj je to pokazal v svoji razpravi o iztočnih čeških narečjih, ipak bi bilo najnovejše njegovo delo v marsičem dobilo drugo lice in bi bil prišel pisatelj pri nekaterih točkah do drugega rezultata, če bi mu bil na razpolaganje dovolj obširen dialektičen material, če bilo naše znanje o čeških narečjih popolnejše. Pri takih razmerah se mnogokrat ne dá določiti, je li res ta ali óna posebnost takega spomenika moravizem, ker se ne dá vedno z gotovostjo trditi, da je ne pozna kakšno češko (v kraljevini Češki) narečje, in zato je tudi samó po sebi razumevno, da je v Jirečkovi razpravi marsikaj hipotetično in drugo celó dvojbeno. K temu se pridruži še to, da ni starih čeških spomenikov, v katerih bi bilo izrecno povedano, kje so pisani kakor je to n. pr. pri nekterih staroruskih in bolgarskih rokopisih. Na takšen način nam manjka važen terminus a quo pri določilu, v katerem narečji je pisan ta ali óni spomeník,

Kakor vidimo iz „doslova“ na str. 79, nastala je Jirečkova razprava polagoma. Že l. 1857., ko je staro slovnico Blahoslava pripravljajal za tisek, zanimal se je za to vprašanje in nekoliko pozneje je v to svrhu preiskal Olomucko evang.; ostale rokopise je šele mnogo let pozneje predelal, takó da je res to delo narastalo le počasi in ni nastalo kar na enkrat. Zdaj je nam tudi razumevno, da ni ta razprava celotna in da ni najti v nji prave metode in razvrstitve gradiva, da je precèj nepregledna in nekolikokrat tudi nejasna. Na nekaterih mestih se ne ve, kaj hoče reči prav za prav pisatelj, ali smatra kaki pojav za moravizem ali ne, marsikaj se tudi ponavlja. Bolehnost ni pisatelju dopuščala, da bi bil svojo razpravo še jedenkrat predelal in ji dal celotnejše lice.

Vsa razprava razpada v 12. poglavij. V prvih osmih poglavjih (str. 4—33) govori dovolj natančno o jezikovnih posebnostih psalt. Klementinskega, o legendi o sv. Katarini, o evangel. Dunajskem, o rokopisu imenovanem Bohemarii dialogi, o Sequentionariju, o prevodu Milliona, o evang. Olomuckem; v devetem poglavji razpravlja o ostalih moravskih spomenikih, v desetem (str. 35—62) je dodal obširen slovar iz vseh omenjenih spomenikov, jednajsto poglavje je odmenjeno ónim pojavom, v katerih se strinjata češčina in poljščina, in zadnje poglavje, kateremu je dodan kratek slovarček, ima naslov: razmerje denašnjega govora moravskega in književnega nasproti govoru omenjenih rokopisov.

Pisatelj smatra za moravske rokopise vse že zgoraj omenjene in je našel v nekaterih drugih nekaj vpliva moravskega narečja in sicer v Aleksandreidi (Alx H., Alx B., Alx B. M.), v prevodu Hugonovega spisa de praeparatione cordis in še v nekaterih poznejših in manjših. Na str. 77 pozvemo celó natančno, v katerem narečji so pisani omenjeni spomeniki. Evang. Dunajski je pisan v slovaškem narečji, o čem svedoči 1. sgl. *som*, legenda sv. Katarine in prevod rimskih gest v zlínskem narečji, Bohemarius je pisan od moravskega Slovaka, jednako tudi Sequentionarius, v Millionu je letoviško narečje, v evang. Olomuckem dolško narečje.

Vidimo tedaj, da se je pisatelj trudil, da določi prav natančno ožjo domovino omenjenih spomenikov in če se hočemo prepričati, je li to določilo res stoji na trdni podlagi, moramo se ozreti na pisateljeve razloge. Pričakovali bi, da nam pové takoj v uvodu kriterije moravskega narečja v staročešk. spomenikih v slovnici in grafiki in da se potem po njih ravna. Toda tega ni storil; on ni nikjer navedel vseh jezikovnih posebnostij, katere so po njegovem mnenji moravizmi, nego se naslanja v uvodu samó na nekatere malenkostj, katere je našel v Blahoslavovi slovnici z l. 1571. Da niso vsi staročeški spomeniki iz češke domovine, nego da jih je nekaj iz Moravskega in Slovaškega n. pr. dial. Bohemar. Sequention. in morda tudi Alx

H se je že dolgo znalo, toda da jih je toliko, to se ni dozdej mislilo. Nasprotno je pa vendar pozabil pisatelj omeniti ónih malih fragmentov, katere je objavil Al. Müller v Arch. für slav. Phil. I. in II., kateri gotovo niso postali na Češkem. Za glavne kriterije moravskega vpliva v stčesk. spomeníkih smemo med drugim gotovo smatrati *a* m. preglašenega *e*, nekontrahirane oblike *mojeho, svojem* etc. v poznejših spomeníkih tudi *u* m. preglašenega *i*, in v grafiki pisavo *u* m. *yu, iu*, cf. Gebauer, Ueber die weichen *a*-, *o*- und *u*-Silben im Altböhm. Sitzungsab. d. Wien. Acad. XCIII, 345.

Po mnenji pisateljevem je psalt. Klementinski moravski rokopis. Pogledjmo natančneje nekatere njegovih razlogov, s katerimi podpira svoj nazor. Na str. 5. omenja, da je loc. sgl. mehkih *u/o* deb. dvakrat na *i*: *nebi, obizenstvi* (prim. tudi str. 65). To ne more biti nobeden moravizem, kajti kakor sam pisatelj pravi (str. 64) najdemo to končnico tudi v drugih najstarejših staročeskíh spomeníkih, katerih tudi on ne prišteva samo radi te končnice k staromoravskim, takó v Alx M., Alx B., v legendi o sv. Duhu, v slovu o stvarjenju sveta, v kod. Kunh. v glosah Opat. Razven v teh od Jirečka navedenih spomeníkov nahaja se ta končnica še v drugih: *morsi* Ap. Š. *piti* Túl. *vbezuodi* ŽGloss. *wzdychany* Jid. (Gebauer, Staročes. sklon. subst. km. — O 38, 41). Če bi bilo tudi res, kar se pa zdaj še ne da trditi, da dandanes pri mehkih *u/o* — deb. poznajo to končnico samo moravska narečja, tako je ipak prav lahko mogoče, da je bila v starejšem času razširjenejša; o tem nam svedočijo omenjeni spomeníki in tudi primerjajoča slovnica slovan. jezikov. Ta oblika je lahko v sedanosti kriterij moravskega narečja, toda ne v XIII. in XIV. stol. Na str. 15 prišteva tudi loc. sgl. na *i* pri besedah na *s* in *z* (*časi, lesi*) k takim posebnostim, toda iz Šembere, Základové dialekt. 22 razvidimo, da te oblike poznajo tudi češka narečja n. pr. *v časi, v lesi, na pařezi*.

Pisatelj hoče tudi — če ga prav razumem — *tiusiic*, katero se nahaja štirikrat v psalt. Kliment. m. navadnega *tisiic* smatrati za moravizem. Tudi to ne stoji, če pomislimo, da to pisavo nahajamo tudi v ŽWittb. (*tussycze, tyusicz*), v Alx V. (*tyusycz*, 163 b, 164 a), tedaj spomeníkih, kateri vendar niso moravski; nasprotno pa imajo ravno óni spomeníki, katere prišteva pisatelj k moravskim *tisic* n. pr. *dwa tifficz, dwie tifficz, čiči tifficz* Mill. *ffest tifycze, defiet tifycze* etc. Ol. (Gebauer, Staroč. skl. sub. km. — O. 32). Sploh je več nego dvojbeno, da bi se bile te oblike kdaj govorile, one so samó neki grafičen pojav: pisatelj, kateri je že govoril preglašeni *i* a našel v svojem originalu na njegovem mestu obično *iu*, dal se je zapeljati tudi na nepravem mestu pisati nekolikokrat *iu*, za kar imamo tudi pri *ie* in *ou* analoga (cf. Gebauer, Ueb. die weich. *a*-, *o*- und *u*-Silb. 349—350).

(Konec prihodnjič.)

V. Oblak.

VIII.

O zvláštnostech češtiny ve starých rukopisech moravských. Příspěvek k dějinám jazyka českého. Sepsal Josef Jireček. V Praze 1888, 4°, 84. Sep. odt. iz Rozpr. k. čes. společ. nauk VII, 2.

(Konec.)

V psalt. Klement. je mnogo part. praes. act. glagolov III. 2 in IV. na *iúc* m. na *iec*; to je tudi po pisateljevem mnenju moravizem, pa ne samo to, on na str. 66 celó trdi, da je to vpliv poljski, kteri se je pojavil najpoprej v laškem narečju. Da bi bil to poljski vpliv, se ne da nikakor verjeti, ker je nemogoče, da bi bil poljski vpliv segal tako daleč, da bi se našel v tako velikem številu stčeských spomeníkov. Zakaj bi se ta analogija po glagolih I. vrste ne mogla v českém neodvisno razviti od poljščine, saj najdemo take oblike tvorjene po analogiji *pekoč*, *pekuč* tudi v drugih slovan. jezíkih n. pr. v slovenščini, v srbohrv. (Danič. Istor. 367—369), kar nam vendar svedoči, da je to bil neki splošni nagon slovan. jezíkov.

Res je sicer, da najdemo v Sušilu Morav. národ. pís. str. 186, 206 nekaj takih oblik, vendar radi tega še niso izključljiva posebnost moravskega narečja, posebno ne v XIII. in XIV. stol. Některe teh oblik so v stčeských spomeníkích morda samo grafična posebnost, pa če tudi ne, tako se ne sme pozabiti, da najdemo te part. na *iúc* v mnogih staročeských spomeníkích, kteri gotovo niso moravske provincije n. pr. v ŽWittb. *bogyczy*, *bogycemy*, *boyeczich*, *chozuczy*, *rozrazycy*, *hrzieffuczym*, *wierzuczie*, *quíluczy*, *horuczie*, *bidlyuczych*, *honuczych*, *zapoyuczie*; ŽBrn. *boyeczym*; ŽGloss. *wynulucycze*, Hod. *horuczy*, Kat. Brn. *horuczy*, Pil. *horuczie*, Abb. *horuczye*, Por. Dan. *horuczye*, Pass. *horuczieffym* (Gebauer, Ueb. die weich. a-, o- und u-Silb. 328, 329, List. filol. XI. 449 sqq. XIII. 287, XIV. 367—372).

Nekolikokrat govori pisatelj o *ie* m. *i* ter smatra tudi to za posebnost moravskega narečja. Ta fonetičen pojav se res danes nahaja v moravskih narečjih, pa radi tega še ne mora biti tudi v stčeských spomeníkích znak tega narečja, in kdor hoče to trditi, mora najpoprej dokazati, da ta pisava staročeských spomeníkov ni samo grafična posebnost, nego da se res osniva na starem ljudskem govoru. Tega ni storil pisatelj. Mi vemo, da se je v mnogih starih spomeníkích pisalo *ie* a govorilo *i*, *i*. Ta grafična posebnost izvira od tod, da je pisatelj v svojem originalu našel in tedaj tudi pisal *ie*, a govoril že *i* in to ga je zavedlo, da je nekolikokrat tudi za etymol. *i* po svoji navadi pisal *ie* (Arch. für slav. Ph. VI, 100). Taki primeri se nahajajo tudi ¹⁾ v ŽWittb. Dal. C. Pass. Hrad. Čt. Evgl. Modl. etc. prim. Gebauer

¹⁾ Primere, katere nahajamo v starejših spomeníkích ne smemo staviti v isto vrsto z onimi, katere najdemo v XV. ali na koncu XIV. stol., zadnji so grafična posebnost.

v List. filol. VI. 238—239, V, 237. Če bi *ie* m. *i* res bil znak moravskega narečja v stčesčini, potem bi tudi Hus bil pisal v tem narečju. Semkaj spadajo tudi dat. pl. sestavljene sklanje (str. 21) in gen. pl. i-deb. (str. 21).

Isto tako najdemo nadomeščevanje *y* z *e*-jem tudi v čeških narečjih, Šembera 10, 20, v severnočeškem narečju kakor nam poroča Kouble (ČČM. 1864, 49); to velja tudi za izhodna češka narečja, kakor razvidim iz razprave samega Jirečka v ČČM. 1863, 331. Tudi 1. plur. na *m* n. pr. *budem*, *padnem* ni nič specielno moravskega, kajti to najdemo tudi v Pass. gotovo ne moravskem spomeniku, in tudi sedaj ne poznajo te oblike brez *e* ali *y* ne samo moravska, nego tudi češka narečja, Šembera 12, ČČM. 1863, 333.

Da je dat. in loc. sgl. pronominal. in sestavljene sklanje na *iej* posebnost starega moravskega narečja, o tem se da zelo dvomiti, kajti mi najdemo te oblike jako pogostem tudi v Pass. n. pr. *niey*, *nyey*, *nyeyzto*, *nasyey*, *nassiei*, *wossie*, *wossieczky*, *drusiey*, *weliciey*, *kacieysi*, *wysocyey* etc. (Gebauer Ueber die weichen e-Silben im Altböhm. 29—35), tako tudi v Alb., Modl. Dal J. (List. filol. V. 53, 196). Navadno se smatra *r* m. *ř* za posebnost slovaškega narečja, to je tudi, vendar se sporadično *r* m. *ř* najde tudi v čeških narečjih (Šembera 17), kar pa ima v tem slučaju v tem vzrok, da se jezik hoče izogniti dvema *ř* ali *ž* zaporedoma, zato *rezat* in ne *řezat* etc. Zato bi bilo potrebno, da bi nam pisatelj na str. 7 navedel primere za *r* m. *ř*, da bi vedeli v katero vrsto spadajo. Nadomeščevanje *s* z *h* ni nobeno svojstvo moravskega narečja, ker se najde tudi v češkem narečju ČČM. 1863, 336.

V psalt. Kliment. ostane *d'* nekolikokrat nespremenjeno, toda *t'* in *d'* ostaneta sporadično — kajti to so vendar le redke izjeme — tudi v drugih spomenikih nespremenjena n. pr. *poradiena*, *polhtiený* Kruml. *offlechtiena* Troj. *paltyenyje* Štít. *zapeczyeny* Pror. Jer. etc. — Jaz tedaj ne morem najti nobenih prepričevalnih razlogov, da bi bil psalt. Klement. res moravski rokopis. — Pisatelj pri drugih prilikah navaja še marsiktero posebnost, koja je po njegovem nazoru dokaz moravske domovine, toda tudi to je precej dvomljivo. Tako n. pr. dat. loc. instr. pl. nekterih ženskih i-deb. po analogiji a-deb. Take nove tvorbe se nahajajo manj ali več tudi v drugih stčeskih spomenikih, toda nikjer ne prevagujejo in nikjer se ne morejo smatrati za moravizem. Tako ima Štít. uč. *chytrofftyem*, *lybofftyech*, v Kat. *mylofczemý*, v Pass. *radoščiemí*, *radoftiemí* Brig. F. (Gebauer, Staročeské sklon. substant. km. — A, 23, List. filol. IX. 121—122). Če na str. 65 pravi pisatelj: »Jiná vážná shoda staré češtiny se starou polštinou jeví se při i-kmenech, které se v obou jazycích převrhují pod měkké a-kmeny«, tako je pri tem pozabil, da v tem obziru ne stojita češčina in poljščina osamljeni,

nego da je take oblike najti v vseh slovan. jeziki. V ruščini so v dat. plur. te oblike navadne, tako tudi v maloruščini (Ogonowski, Studien 126, Stockij Arch. VIII. 43) in beloruščini (Karskij, Obzore zvukov i form běloruss. reči 123), v sorbščini (Jordan 123, 126, Schmalder 14) in tudi v srbohrv. je nekaj, dasi malo, takih oblik najti (Danič. Istor. 101). Kar se tiče slovenščine tako moramo reči, da je tudi ona dobro poznala take oblike. Mi najdemo že precej primerov v Truberju, kjer se seveda dat. plur. kakor pri ženskih a-debl. končuje na *om* n. pr. v Catechif. (1550) *bolesnom* 25, *sapnuidom* 109, v Abecedarium (1550) *sapnuidom* 16, v Ta prvi deil t. nov. test. *misselliom* II 68, *misslom* III 125, *sapnuidom* II 66, 68, 134, 156; v Krelju *stvarom* 42 b; Dalmat. *sapnuvidam* Dev. 28, *dau-ram* Rih. 9 d, Est. 5 a etc; Kast. Nebesh. Zyl *zhednostam* 11, 247, *misslam* 168, Rogerius *shivalam* 76; v loc. plur. *sapnuidah* Trub. Catech. 5, *prikasnah* Trub. Ta prvi d. t. n. t. *sapnuidah* II 66, 90, 97, Luc. I a, *peisnah* II 168; Dalmat. *sapovidah* Pr. Dev. 11 etc. Hren *sapnuidah* 125, tako tudi v Staplet. Kast. Brat. Bvq. *skerbah* 26, *misslah* 109, J. Bapt. *bolesnah* I 21, *sapnuvidah* I 111; v instr. plur. Trub. Ta p. d. t. n. t. *perpnuidami* II 3, *sapnuidami* II 89, 135, *bolesfami* II 146; Krelj *skerbami* 19 b, Kast. Neb. Z. *misslami* 14.

Tudi pridejani *h* v začetku besede pred samoglasnikom (str. 18) ni posebnost moravskih narečij, nego baš isto najdemo v nekterih čeških narečjih n. pr. v Domažlickem (Šembera 17), v srednječeškem (Šembera 21), v izhodnem (Šembera 26) in sporadično tudi v severnočeškem (ČČM. 1864, 50). Nekolikokrat govori pisatelj o nadomeščevanju *t* in *d* s *c* in *dz*, kar vedno smatra za moravizem. V tem se strinja z zdaj obcnim mnenjem, kajti ta pojav nekterih stčeskkih spomenikov se že dolgo prišteva moravskim posebnostim (prim. Gebauer, Ueb. die weich. a-, o- und u-Silb. 345). Če se pri tem naslanjamo na sedanja narečja, tako pridemo v malo zadrego, ker med moravskimi narečji pozna to posebnost razven onih narečij, ktera meje na poljska (Šembera 55, Bartoš 105—108) in kjer je to lahko poljski vpliv — kolikor sem se jaz mogel prepričati — samo jedno dosledno in to je hrozenkovsko podnarečje, ktero pripada ogersko-slovenskim (Bartoš, Dialekt. moravská 40), v suchovskem podnarečju najdemo samo *tsar*. In vendar ne moremo lahko dvojiti, da je *c*, *dz*, m. *t*, *d* v stčeskkih spomenikih res vpliv moravski, toda samo tam, kjer je nekaj nedvojbenih primerov, kajti nikoli se ne sme pozabiti, da je razloček med *t* in *c* v grafiki jako minimalen, tako da se lahko pri čitanju motimo. Toda, kjer mimo *c=t* tudi *dz* najdemo, tam se lahko z gotovostjo odločimo tudi za *c=t*. Mogoče, da je bila ta posebnost (*c*, *dz*) nekđaj bolj razširjena med moravskimi narečji, mogoče je pa tudi, da je nekđaj v nekterih krajih bil raz-

loček med *t'* in *c*, *d'* in *dz* tako minimalen, da je grafično bilo najbolje izraziti ta glas s *c* in *z*. Naj si bode temu kakor hoče, *c* in *dz* m. *t'* in *d'* se smeta smatrati za moravski (deloma tudi slovaški) vpliv.

Še marsikaj bi se dalo o tej važni razpravi češkega učenjaka omeniti in opozoriti posebno na ono, kjer se moramo ž njim strinjati, toda za to mi ne preostaja tukaj prostora.

Na Dunaji 15. XI. 1888.

Vatroslav Oblak.

IX.

*Janežičeva slovenska slovnica.*¹⁾

Za srednje šole priredil in predelal dr. Jakob Sket, c. kr. profesor. Šesta predelana izdaja.

Cena 1 gld. 30 kr. V Celovcu 1889. Tiskala in založila tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu.

Čestiti čitatelji naj ne pričakujejo znanstvene ocene na čelu imenovane knjige; prepuščam to spretnejšemu in veljavnejšemu peresu, nego je moje. Priobčiti hočem le skromne svoje opazke, ki sem si jih naredil čitajoč to knjigo, želječ, da jezikoslovci slovenski in čestiti tovariši moji popravijo, kar bo krivega, in dopolnijo, česar bi jaz ne omenjal. Takó se bomo najložc zjediniili gledé dvomljivih stvari in olajšali delo možú, ki bo pisal prihodnjo slovnico.²⁾

Začnimo koj z naslovom: A. (Anton) Janežičeva Slovenska slovnica. Rabiti svojilni pridevnik od osebnih imen, ki imajo kako pojasnilo pred ali za seboj, je dandanes sicer navada; na pr. »Valentin Orožnovi spisi,« »Dr. Valentin Zarnikovih zbranih spisov I. zvezek« itd. Ta navada (bolje razvada) premotila je tudi pisatelja, da se ni držal pravila, ki ga sam navaja v § 258. a) pišoč: »Pesni Simona Jenka (ne Simon Jenkove)«. »Anton Janežičeva³⁾ slovnica« je germanizem, ki odgovarja izrazom: Graf Anton Auersperg'sche Güter, Fürst Liechtenstein'scher Antrag itd.

V § 4. a-b, in v § 5 naj se doda slovenskemu povsod tudi latinsko ime.

Sploh bi bilo umestno, da se povsod pristavijo slovenskim tudi latinski termini; takó se bodo učenci najlažje naučili slovenske in latinske terminologije.

¹⁾ Pridržujemo si, pozneje o Janežičevi slovnici in o tej oceni dodati nekatere opazke. Uredn.

²⁾ Da bo ta slovnica ustrezala vsestranskim potrebam in željam, naj izvolijo jezikoslovci in pisatelji slovenski objaviti misli svoje. Qui tacet, consentire videtur.

³⁾ Pisati bi morali Antonjanežičeva slovnica, Valentinorožnovi spisi, Doktorvalentin-zarnikovi spisi, kakor pišemo novomeški župan.